

Partnerstwo dla Wiedzy

Nowy model kariery akademickiej

Zmiany proponowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmierzają w kierunku likwidacji barier rozwojowych polskich uczonych oraz przyspieszenia procedury awansu naukowego, jednocześnie gwarantując wyższą jakość polskiej nauce. Prezentowane założenia określają przejrzyste warunki rozwoju naukowego z naciskiem na większą aktywności polskich naukowców w międzynarodowej przestrzeni badawczej.

Opisane założenia znajdują wyraz w ustawach: Prawo o szkolnictwie wyższym, Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także w aktach wykonawczych i wytycznych ministra.

Proponowane zmiany będą prowadziły do:

- 1. podniesienia jakości doktoratów**
- 2. uproszczenia i skrócenia procedury habilitacyjnej**
- 3. otwarcia uczelni publicznych dla wybitnych badaczy z zagranicy**
- 4. poprawy polityki kadrowej w uczelniach i instytucjach naukowych**
- 5. zwiększenia uprawnień wynikających z posiadania tytułu naukowego**
- 6. zwiększenia przejrzystości w funkcjonowaniu Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów (CK)**

1. DOKTORAT NA MIARĘ WSPÓŁCZESNYCH WYZWAŃ

- 1.1 Wprowadzenie procedury konkursowej przy kwalifikacji na bezpłatne studia doktoranckie, określonej rozporządzeniem Ministra.
- 1.2 Ustanowienie dodatkowego finansowania wiodących studiów doktoranckich.
- 1.3 Wprowadzenie ramowych standardów kształcenia na studiach doktoranckich.
- 1.4 Upowszechnianie zasady opieki naukowej i prowadzenia zajęć dydaktycznych na studiach doktoranckich przez pracowników bezpośrednio aktywnych naukowo i posiadających minimum stopień doktora habilitowanego. („Pracownik bezpośrednio aktywny naukowo” to pracownik, który w ostatnich 4 latach spełnił warunki określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowych jednostkom naukowym.)

- 1.5 Ustanowienie warunku do otwarcia przewodu doktorskiego w postaci minimum jednej publikacji w recenzowanym czasopiśmie naukowym o zasięgu co najmniej krajowym.
- 1.6 Zwiększenie udziału zagranicznych recenzentów w przewodach doktorskich.
- 1.7 Wprowadzenie możliwości przedkładania pracy i obrony w języku angielskim [w przypadku studiów filologicznych również w językach będących przedmiotem badań] lub w postaci zestawu publikacji, wydanych w czasopiśmie znajdujących się na liście (określonej w rozporządzeniu ministra) oraz opatrzonych anglojęzycznym wstępem dyskusją i podsumowaniem. Publikacje przedstawione w procedurze na stopień doktora nie mogą być wykorzystane w kolejnej procedurze prowadzącej do uzyskania stopnia naukowego.
- 1.8 Wprowadzenie konieczności posiadania zewnętrznego dokumentu potwierdzającego znajomość jednego z nowożytnych języków obcych (według certyfikatów ustalonych w rozporządzeniu Ministra).
- 1.9 Uściślenie ram prawnych dla zawierania umów z zagranicznymi instytucjami naukowymi w celu przeprowadzenia wspólnego przewodu doktorskiego.
- 1.10 Wprowadzenie logo uczelni (obok godła państwowego) na dyplomie doktorskim.

2. UPROSZCZENIE I SKRÓCENIE PROCEDURY HABILITACYJNEJ

- 2.1 Pozostawienie stopnia naukowego doktora habilitowanego, nadawanego przez CK.
- 2.2 Ograniczenie roli macierzystej rady wydziału lub rady naukowej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego.
- 2.3 Ustanowienie warunku otwarcia przewodu habilitacyjnego w postaci udokumentowanej aktywności badawczej lub artystycznej po doktoracie wyrażonej w punktach, których minimalną liczbę określi rozporządzenie Ministra.
- 2.4 Wprowadzenie indywidualnego składania wniosków przez aplikantów do CK o wszczęcie procedury habilitacyjnej.
- 2.5 Odstąpienie od kolokwium, wykładu habilitacyjnego oraz obowiązku przedstawiania rozprawy habilitacyjnej.

- 2.6 Ocena dorobku na podstawie (możliwie mierzalnych) kryteriów, których spełnienie umożliwi uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w określonej grupie nauk i w sztuce.
- 2.7 Wprowadzenie zasady jasnego określenia terminów ukończenia poszczególnych etapów procedury habilitacyjnej, których naruszenie będzie skutkowało prawem habilitanta do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.
- 2.8 Wprowadzenie zasady pisemnego uzasadnia przez CK decyzji negatywnych

Procedura habilitacyjna

(a) Kandydat zainteresowany uzyskaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego występuje z wnioskiem do CK. Wniosek składany jest w formie elektronicznej i papierowej (w języku polskim i angielskim – dla grupy nauk: ścisłych, technicznych, przyrodniczych i o życiu, a dla grupy nauk: humanistycznych i społecznych oraz artystycznych – języku polskim **lub** angielskim) na formularzu dostępnym na stronie internetowej CK.

(b) We wniosku kandydat wskazuje uprawnioną **radę wydziału do uczestnictwa w postępowaniu habilitacyjnym**. Wniosek, wraz z autoreferatem, po złożeniu, zostaje zamieszczony na stronie internetowej CK.

(c) CK dokonuje oceny formalnej wniosku w terminie 14 dni i powołuje Komisję do Przeprowadzania Przewodu Habilitacyjnego.

(d) Jeżeli wniosek spełnia wymogi formalne, to CK w ciągu 3 tygodni wyznacza 3 recenzentów oraz 2 członków Komisji do Przeprowadzenia Postępowania Habilitacyjnego spoza macierzystej rady naukowej habilitanta i przesyła do nich dorobek kandydata.

(e) CK zwraca się także do wskazanej przez kandydata rady wydziału (rady naukowej) o powołanie w ciągu 3 tygodni - 2 członków Komisji do Przeprowadzenia Postępowania Habilitacyjnego, w drodze uchwały rady.

(f) Komisja do Przeprowadzenia Postępowania Habilitacyjnego w składzie 7 osobowym (3 recenzentów i 4 członków) oceniająca dorobek kandydata w postępowaniu habilitacyjnym, wybiera spośród siebie przewodniczącego, przy czym nie może być on recenzentem.

(g) Po otrzymaniu recenzji (3 miesiące) i zapoznaniu się z nimi Komisja formułuje w ciągu 2 tygodni (na posiedzeniu lub w drodze obiegujowej) opinię i występuje do CK o nadanie stopnia naukowego dr hab. lub zamyka postępowanie. Gdy Komisja ma uzasadnione wątpliwości, to może, przed skierowaniem wniosku do CK, wezwać kandydata na rozmowę.

- (h) W przypadku negatywnej opinii, Komisja zobowiązana jest przedstawić jej uzasadnienie.
- (i) Na wniosek Komisji do Przeprowadzenia Postępowania Habilitacyjnego Prezydium CK podejmuje uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego.
- (j) Od niekorzystnej dla kandydata uchwały prezydium CK w przedmiocie nadania stopnia naukowego dr hab. przysługuje wniosek do CK, o ponowne rozpatrzenie sprawy, w trybie przewidzianym w kpa (14 dni od uchwały Prezydium CK).
- (k) Jeżeli postępowanie zakończy się niepowodzeniem, czyli kandydat nie uzyska stopnia doktora habilitowanego, to może on ponownie wystąpić z wnioskiem o nadanie stopnia dr hab. do CK najwcześniej po upływie trzech lat, pod warunkiem znaczącego uzupełnienia dorobku naukowego i/lub artystycznego
- (l) Koszty przeprowadzenia przewodu habilitacyjnego ponosi jednostka delegująca 2 członków Komisji do Przeprowadzenia Postępowania Habilitacyjnego, przy czym:
- Koszty przewodu, w przypadku osób zatrudnionych w polskiej uczelni, instytucie badawczym, instytucie naukowym PAN lub innej polskiej jednostce naukowej refunduje właściwy minister, sprawujący nadzór nad tą jednostką.
 - W przypadku pozostałych osób (w szczególności chodzi o osoby z zagranicy lub osoby z Polski ale niepracujące w ww. instytucjach) koszty czynności w przewodzie habilitacyjnym będzie pokrywał sam kandydat lub zatrudniającego instytucja.
 - Przeprowadzenie przewodu habilitacyjnego jest wliczane do dorobku naukowego rady wydziału (rady naukowej) delegującej z polecenia CK dwóch członków do składu komisji do Przeprowadzania Postępowania Habilitacyjnego.

Przejrzyste kryteria oceny dorobku habilitanta

Kryteria dostosowane do specyfiki grup nauk i sztuki:

I. Dorobek naukowo-badawczy po doktoracie obejmujący:

1. Dla wszystkich grup nauk i sztuki:
publikacje naukowe, monografie, recenzowane materiały konferencyjne, współautorstwo publikacji i opracowań zbiorowych, redakcje naukowe (wykaz publikacji, impact factor czasopism, liczby cytowań publikacji, załączenie 5 najwybitniejszych publikacji wraz z oceną wnioskodawcy co z nich wynika dla rozwoju nauki).
2. Dla wszystkich grup nauk:

aktywny udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, udział w komitetach redakcyjnych czasopism, zrealizowane projekty naukowo badawcze (w ramach programów UE, inne międzynarodowe i krajowe) oraz inne osiągnięcia.

3. Dla sztuki:

Dorobek artystyczny - publiczne realizacje autorskich dzieł artystycznych, publikacje utworów/ dzieł artystycznych, współautorstwa utworów/ dzieł artystycznych, eksperymenty artystyczne, (załączenie 5 najwybitniejszych prac z określeniem ich wpływu na rozwój kultury i sztuki).

II. Współpraca z otoczeniem gospodarczym i społecznym

1. Dla grupy nauk ścisłych, inżynieryjnych, nauk o życiu i o Ziemi obejmuje działalność innowacyjną, dorobek technologiczny i współpracę z sektorem gospodarki, w szczególności: projekty prowadzone we współpracy z przemysłem; uzyskane patenty i wzory użytkowe międzynarodowe i polskie; wdrożenia technologii, prowadzenie lub współuczestniczenie w spółce technologicznej lub spin-off, opracowane oprogramowanie komputerowe, staże w przemyśle lub innym ośrodku akademickim w kraju, wykonane ekspertyzy i inne opracowania na zlecenie przemysłu, udział w zespołach eksperckich i konkursowych.

2. Dla nauk społecznych i humanistycznych obejmuje dorobek ekspercki, współpracę z organami państwa, instytucjami publicznymi i sektorem gospodarczym, w szczególności: projekty prowadzone dla organów państwa, instytucji publicznych i sektora gospodarczego; stanowiska kierownicze/ współzarządzanie w spółkach badawczych, instytucjach finansowych, kancelariach prawniczych, placówkach terapeutycznych itp.; wykonane ekspertyzy, prognozy i inne opracowania na zlecenie organów państwa, instytucji publicznych (w tym organów samorządowych) i gospodarczych; udział w zespołach eksperckich i konkursowych.

3. Dla sztuki obejmuje: dorobek innowacyjny i współpracę z otoczeniem, w szczególności, projekty prowadzone we współpracy z gospodarką, uzyskane patenty i wzory użytkowe międzynarodowe i polskie, wykonane ekspertyzy i inne opracowania na zlecenie otoczenia gospodarczego i społecznego.

III. Współpraca międzynarodowa

1. Dla wszystkich grup nauk. Staże zagraniczne, udział w ocenie projektów UE, członkostwo w międzynarodowych organizacjach i towarzystwach naukowych, udział w międzynarodowych zespołach eksperckich, udział w międzynarodowych zespołach badawczych.

2. Dla sztuki obok staży zagranicznych uwzględniany będzie udział w międzynarodowych konferencjach i wydarzeniach artystycznych, aplikowanie i uczestnictwo w programach UE i innych programach międzynarodowych.

IV. Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski

Dla wszystkich grup nauk i w sztuce uwzględniane będą prowadzone wykłady i seminaria naukowe, opublikowane podręczniki i skrypty, artykuły i prace o charakterze popularno-naukowym, przygotowanie materiałów dydaktycznych do e-learningu, udział w imprezach popularyzujących naukę i kulturę oraz sztukę.

V. Znajomość języków obcych

Dla wszystkich grup nauk i w sztuce wprowadzono kryterium znajomości języka angielskiego oraz innych języków obcych.

VI. Nagrody

Dla wszystkich grup nauk i w sztuce przewidziano przedkładanie informacji o otrzymanych nagrodach artystycznych i naukowych.

3. OTWARCIE UCZELNI NA WYBITNYCH BADACZY Z ZAGRANICY

- 3.1 Wprowadzenie możliwości podejmowania przez rektora (kierownika jednostki naukowej) decyzji, bez zasięgania opinii CK, o zatrudnieniu cudzoziemców i obywateli polskich, na stanowisku profesora nadzwyczajnego którzy uzyskali stopień doktora za granicą oraz obywateli polskich, którzy uzyskali stopień doktora w Polsce i mieli status samodzielnego pracownika naukowego za granicą przez min. 5 lat, oraz posiadających znaczący dorobek naukowy.
- 3.2 Wprowadzenie specjalnego trybu nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego dla cudzoziemców i obywateli polskich, na stanowisku profesora nadzwyczajnego, którzy uzyskali stopień doktora za granicą oraz obywateli polskich, którzy uzyskali stopień doktora w Polsce i mieli status samodzielnego pracownika naukowego za granicą przez min. 5 lat, mających znaczący dorobek naukowy. Według następującej procedury:
 - (a) Rektor uczelni (kierownik jednostki naukowej), której jednostka organizacyjna ma uprawnienia do nadawania stopnia dra hab. w dziedzinie zgodnej z dorobkiem naukowym kandydata, występuje do CK o nadanie aplikantowi stopnia naukowego doktora habilitowanego. Do wniosku dołącza wykaz dorobku naukowego, zgodnie z ustalonym formularzem oraz najważniejsze publikacje.
 - (b) Wniosek po złożeniu zostaje umieszczony na stronie internetowej CK

(c) CK podejmuje decyzję w ciągu 1 miesiąca i przesyła ją rektorowi, a także do wiadomości habilitanta oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

- Jeżeli decyzja jest negatywna, to habilitant może złożyć wniosek do CK, w trybie określonym w kpa, o ponowne rozpatrzenie sprawy.

- Jeżeli wniosek zostanie rozpatrzony negatywnie, to kandydat może ponownie złożyć wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego, najwcześniej po upływie 3 lat, pod warunkiem znaczącego uzupełnienia dorobku naukowego.

4. POPRAWA POLITYKI KADROWEJ W UCZELNIACH I INSTYTUCJACH NAUKOWYCH

- 4.1 Wprowadzenie ustawowej zasady, że wszystkie stanowiska naukowe, naukowo-dydaktyczne i dydaktyczne są obsadzane w trybie konkursowym.
- 4.2 Wprowadzenie obowiązku ogłaszania na stronach internetowych MNiSzW informacji o konkursach na wszystkie stanowiska dydaktyczne, naukowo-dydaktyczne oraz naukowe (w języku polskim i angielskim). Na tych samych stronach umieszczane byłyby wyniki rozstrzygnięć konkursów wraz z CV naukowym osoby, która wygrała konkurs.
- 4.3 Wprowadzenie w publicznych uczelniach i instytutach naukowych konkursowego trybu powoływania na kadencję kierowników katedr, zakładów naukowych, laboratoriów i innych jednostek. Ogłaszanie tych konkursów na stronach internetowych Ministerstwa oraz podawanie wyników konkursu wraz CV naukowym zwycięzcy.
- 4.4 Przyjęcie zasady, że podstawą zatrudnienia jest umowa o pracę na czas określony albo nieokreślony (za wyjątkiem osób z tytułem naukowym).
- 4.5 Zobowiązanie samodzielnych pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych podejmujących dodatkowe zatrudnienie lub zmieniających miejsce zatrudnienia w uczelni lub jednostce naukowej do poinformowania o tym CK, PKA i Ministra NiSW, w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie od nawiązania nowego stosunku pracy. Niepoinformowanie skutkuje niezaliczeniem takiej osoby do uprawnień naukowych i dydaktycznych w żadnej z uczelni będących dla niego miejscem pracy.
- 4.6 Ograniczenie wieloetatowości w uczelniach i jednostkach naukowych na rzecz dwuetatowości, za zgodą rektora lub kierownika jednostki naukowej na drugie zatrudnienie lub prowadzenie działalności gospodarczej.
- 4.7 Wyeliminowanie konfliktu interesów wynikającego z podległości służbowej osób spokrewnionych i spowinowaconych. W instytutach, katedrach i zakła-

dach nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do II stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

- 4.8 Wprowadzenie ustawowego obowiązku prowadzenia oceny działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych nie rzadziej niż co dwa lata. Przy ocenie, jako jedno z kryteriów, uwzględniana jest opinia dokonywana przez studentów i doktorantów.
- 4.9 Promowanie motywacyjnej polityki płacowej rektorów (kierowników jednostek naukowych) prowadzonej za pomocą niestałego dodatku do wynagrodzenia skorelowanego z wynikami oceny dorobku naukowo-dydaktycznego.

5. ZWIĘKSZENIE UPRAWNIEN WYNIKAJĄCYCH Z POSIADANIA TYTUŁU NAUKOWEGO

- 5.1 Wprowadzenie zasady, że na podstawie mianowania może być zatrudniona tylko osoba z tytułem naukowym.
- 5.2 Wprowadzenie stanu spoczynku dla emerytowanych profesorów tytularnych.
- 5.3 Wprowadzenie możliwości przechodzenia w stan spoczynku nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub tytuł profesora w zakresie sztuki po osiągnięciu wieku emerytalnego (tylko na wniosek profesora i przy zakazie podejmowania pracy dydaktycznej oraz zajmowania stanowisk w instytucjach naukowych i szkolnictwa wyższego).
- 5.4 Utworzenie dla profesorów w stanie spoczynku dodatku do emerytury, wypłacanego w formie dodatku uzupełniającego z uczelni, która występowała z wnioskiem o nadanie mu tytułu profesora. Łączna kwota emerytury i dodatku wynikającego ze stanu spoczynku nie będzie wyższa niż 75% kwoty przeciętnego wynagrodzenia profesora tytularnego zatrudnionego na stanowisku profesora zwyczajnego.
- 5.5 Ustawowe wprowadzenie statusu profesora emerytowanego przyznawanego przez organy uczelni osobom, które spełniają warunki przejścia w stan spoczynku. W pierwszym etapie objęcie nim osób odchodzących na emeryturę, a w kolejnych etapach osób, które nabyły prawa emerytalne w latach wcześniejszych.

6. ZWIĘKSZENIE PRZEJRZYSTOŚCI W FUNKCJONOWANIU CK

- 6.1 Ustanowienie kadencyjności członkostwa w CK. Członek CK może pełnić swoją funkcję nie dłużej niż przez 2 kadencje. W połowie każdej kadencji CK wymienia połowę składu.
- 6.2 Wprowadzenie zasady, że członkostwa w CK nie można łączyć z pełnieniem funkcji w innych organach przedstawicielskich nauki i szkolnictwa wyższego, a także funkcji rektora i dziekana w szkołach wyższych oraz dyrektora instytutu PAN, PAU lub jednostki naukowej. Istnieje obowiązek wyłączenia się z Komisji osób pozostających w konflikcie interesów.
- 6.3 Ustalenie, że profesor tytularny traci bierne prawo wyborcze do pełnienia funkcji w organach CK z chwilą ukończenia 70 roku życia.
- 6.4 Wprowadzenie obowiązkowego wyłączenia się z pracy w jednostkach organizacyjnych CK, członków CK w sprawach dotyczących osób, z którymi łączą ich sprawy zawodowe lub z którymi pozostają w związku małżeńskim, pokrewieństwie, powinowactwie drugiego stopnia albo w takim stosunku prawnym, który może mieć wpływ na rozstrzygnięcia CK.
- 6.5 Nałożenie na CK obowiązku prowadzenia i bieżącego aktualizowania baz danych o uprawnieniach do nadawania stopni i tytułów naukowych oraz prowadzeniu studiów doktoranckich. Podstawą będą roczne oświadczenia o stanie zatrudnienia w jednostkach naukowych składanych przez kierowników uprawnionych jednostek oraz informacje uzyskiwane od pracowników naukowych oraz naukowo-dydaktycznych o zmianie miejsca zatrudnienia.
- 6.6 Wprowadzenie obowiązku bieżącego aktualizowania wykazu jednostek organizacyjnych uprawnionych do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego oraz wykazu kadry tych jednostek dających podstawę do uprawnień. Umieszczenie wykazu na stronie internetowej CK oraz na stronie Ministra.
- 6.7 Nałożenie na CK obowiązku przedkładania do akceptacji Prezesowi Rady Ministrów statutu i zmian w statucie uchwalonych przez CK.